

SOCIALLEDNINGEN STUDIEDAGAR I VÄSTERÅS

Hösten har kommit igen och ett säkert tecken på det är socialledningens studiedagar i Sverige, som i år var 30.09 - 02.10 2009 i Västerås. Enligt Sveriges socialledning (FSS) är studiedagarna en viktig mötesplats för förtroendevalda, socialledning och andra intresserade. Vid studiedagarna får man mycket ny information och nytta samtidigt som man kan skapa nya nätverk. Studiedagarna är Sveriges största årliga konferens för beslutsfattare inom den sociala sektorn.

Studiedagarnas tema år 2009 var ledarskap och innovation. Frågan är speciellt aktuell eftersom de strama tiderna innebär allt större utmaningar för ledarskap och att söka nya alternativa servicesystem. I Finland skulle man säga att det behövs strukturella förändringar. Situationen blir utmanande för att "lågkonjunkturen" i samhället innebär "högkonjunktur" för socialväsendet. Just därför behövs det innovativt ledarskap i svåra tider, sa ordföranden för Sveriges socialledning, Lotta Persson i sitt öppningsanförande.

Som i Finland inleddes mötet av en minister som berättade om aktuella frågor i riket. Denna gång var det äldre- och folkhälsominister Maria Larsson från regeringen.

Studiedagarna är uppbyggda så att det varje dag finns en eller två "viktiga föreläsningar" som alla deltar i. Därtill finns det flera seminarier och var och en får välja det som passar en bäst. Dessutom är det möjligt att under pauserna träffa olika utställare. För det mesta rör utställningarna äldre omsorgen och speciellt ADB-system.

På onsdagen var det en för alla gemensam föreläsning som gällde lycka, liv och hälsa (Nextopia – lyckan, livet och hälsan i Förväntningssamhället). En verkligt inspirerande föreläsning hölls av professor Micael Dahlen. Föreläsaren tog utmärkt fram hur levnadsstandarden har tredubblats under 50 år, men hur graden av lycka har blivit på samma nivå. Enbart en förhöjd levnadsstandard innebär sålunda inte automatisk lycka. Dahlen betonade dock att i dagens samhälle finns det verkligen många möjligheter. Alternativ, möjligheter och innovation förekommer mycket mer än tidigare. Detta märks t ex på att människor gärna söker sig till olika slags tävlingar där man kommer fram väl (på gott och ont). Från Finland kommer man att tänka på de från TV kända Idols, Big Brother, Totuuden hetki osv.

Torsdagens allmänna föreläsning rörde globala vindar som blåser direkt på den offentliga sektorn. Enligt föreläsaren framkommer starkt följande fyra vindar:

- Världs- och samhällsekonomin
- Valfrihet och konkurrens
- Individualism
- Teknik

Föreläsaren talade också om ett i Finland mycket bekant ämne dvs. relationen mellan stat och kommun. Staten vill lova mer åt invånarna än vad kommunerna kan ordna och finansiera. Detta leder till frågan

STOPP – VI TÄNKER EFTER

Enligt föreläsaren måste man speciellt tänka på klienten, snabbhet, kompetens, mångsidighet och innovationsförmåga. Som sammandrag kan man säga att vi behöver gå från förvaltnings tänkande till ny tänkande.

Fredagens s k stora föreläsning gällde tillståndet i världen och samhället. (Blir världen bättre? En faktabaserad världsbild). Professor Hans Rosling berättar genom fantastiska diagram och egenkonstruerat faktabaserat statistikprogram om världen och dess utveckling. I OECD-länder talar vi ofta om vi och dom. De i våra ögon utvecklade länderna får beteckningen "dom". Hans Rosling visade genom sina bilder och stor berättarkonst att detta är direkt felaktigt. Han visade att länder som Vietnam har en mycket hög utbildningsnivå och att medellivslängden ökat högst avsevärt under de senaste årtiondena. Ett annat intressant exempel är Iran. Iran är grannland med Afganistan där kvinnorna föder många barn. I Iran föder genomsnittskvinnan ungefär lika många barn som i västvärlden. Vi har förutfattade meningar om hur vår värld är beskaffad och hur vi lever kvar i förlegade synsätt på vår omgivning. Rosling lyckades med sin föreläsning slå "knock out" på denna föreställning och i en komplex värld finns inte vi och dom. Det finns bara vi.

Jämfört med studiedagar i Finland var skillnaden betydande. I Finland talar man vid studiedagar i allmänhet om pengar och strukturer, men i Sverige talar man om värderingar, kvalitet, framtidsförväntningar och i allmänhet om allt annat än pengar. Dessutom handlar finska studiedagar om någon aktuell fråga, medan man i Sverige betonar samhälle och socialt kapital. En betydande skillnad finns också däri att handikappade är en naturlig del av samhället och studiedagarna. Jag har nu varit på tre studiedagar i rad och vid varje har invaliditet framträtt starkt men positivt.

Skillnaden mellan studiedagarna framgår speciellt när det gäller kvällsprogram.

I Finland går man och pratar med ministern och därefter skingras alla runt stan. I Sverige äter man en gemensam festmåltid åtföljd av ett kvalitativt program. Ingen rymmer någonstans, utan alla är tillsammans och man samlar krafter för det kommande.

Hälsosamma levnadssätt, att främja hälsa och välmåga, förebygga utslagning och i allmänhet förebyggande arbete. I Finland är nu dessa frågor, dvs. välfärdspolitik på bred bas, POP. I Sverige har man däremot inte ännu fäst mycket uppmärksamhet vid dessa saker. Nog framkommer de i någon bisats, men inte närmelsevis lika starkt som i Finland. Jag skulle tro att detta främst beror på att det ekonomiska läget är betydligt starkare i Sverige än i Finland. Ett annat skäl är det att frågan är så naturlig, att man inte behöver framhålla den särskilt.

Jussi Salminen, social- och hälsodirektör Karleby

SOSIAALIJOHDON OPINTOPÄIVÄT VÄSTERÅSISSA

Syksy on taas tullut ja varma merkki siitä on Ruotsin sosiaalijohdon opintopäivät, jotka pidettiin tänä vuonna 30.09.-02.10.2009 Västeråsissa. Ruotsin sosiaalijohto (FSS) pitää opintopäiviä tärkeänä kohtauspaikkana luottamushenkilöille, sosiaalijohdolle ja muille asiasta kiinnostuneille henkilöille. Opintopäivillä saa paljon uutta tietoa ja erilaista hyötyä samalla kun voi luoda uusia verkostoja. Opintopäivät ovatkin Ruotsin suurin vuosittainen konferenssitapahtuma sosiaalialan päätöksentekijöille.

Opintopäivien teemana vuonna 2009 oli johtajuus ja innovaatiot. Asia on sikäli erittäin ajankohtainen, koska tiukat ajat tuovat entistä suuremmat haasteet johtajuudelle ja uusien vaihtoehtoisten palvelujärjestelmien hakemiseen. Suomalaisittain sanottaisiin, että tarvitaan rakenteellisia muutoksia. Haastavaksi tilanteen tekee kuitenkin se, että ”matalasuhdanne” yhteiskunnassa merkitsee ”korkeasuhdannetta” sosiaalitoimelle. Juuri tästä syystä tarvitaan vaikeina aikoina innovatiivista johtajuutta, sanoi Ruotsin sosiaalijohdon puheenjohtaja Lotta Persson avauspuheessaan.

Kuten Suomessa tilaisuuden avaa ministeri, joka kertoo valtakunnan ajankohtaisista asioista. Tällä kertaa ajankohtaista hallitusrintamalta kertoi ”peruspalveluministeri” Maria Larsson (äldre- och folkhälsominister).

Opintopäivät oli rakennettu siten, että joka päivä oli yksi tai kaksi ”tärkeää luentoa”, johon kaikki osallistuivat. Tämän lisäksi oli useita seminaareja ja jokainen osallistuja sai valita itselleen parhaiten sopivan seminaarin. Näiden lisäksi oli tauoilla mahdollista tavata erilaisia näytteilleasettajia. Enimmäkseen näytteilleasettajat liittyivät vanhustenhuoltoon ja erityisesti ATK-järjestelmiin.

Keskiviikkona kaikille yhteinen luento liittyi onnellisuuteen, elämään ja terveyteen (Nextopia – lyckan, livet och hälsan i Förväntningssamhället) . Todella innostavan luennon piti professori Micael Dahlen. Luennoitsija toi erinomaisesti esille miten elintaso on 50 vuodessa kolminkertaistunut, mutta onnellisuus on pysynyt aivan samalla tasolla. Pelkkä elintason nousu ei siten tuo automaattisesti onnellisuutta. Dahlen korosti kuitenkin sitä, että nykyisessä yhteiskunnassa on todella paljon mahdollisuuksia. Vaihtoehtoja, mahdollisuuksia ja innovatiivisuutta löytyy paljon enemmän kuin ennen. Tämä näkyy esim. siten, että ihmiset hakeutuvat mielellään erilaisiin kilpailuihin, joissa pääsee erinomaisesti esille (niin hyvässä kuin huonossa). Suomalaisittain mieleen tulee TV:stä tutut Idols, Big Brother, Totuuden hetki jne.

Torstain yhteisluento liittyi globaaliin tuuliin, jotka puhaltavat suoraan julkiselle sektorille. Luennoitsijan mielestä esille nousee vahvasti seuraavat neljä tuulta:

- maailman ja yhteiskunnan talous
- valinnanvapaus ja kilpailu
- individualismi
- tekniikka

Luennoitsija puhui myös suomalaisittain hyvin tutusta aiheesta eli valtion ja kunnan suhteesta. Valtio haluaa luvata kansalaisilleen enemmän mitä kunnat pystyvät järjestämään ja rahoittamaan. Tämä johtaa kysymykseen

STOP – VI TÄNKER EFTER

Luennoitsijan mielestä pitää ajatella erityisesti asiakasta, nopeutta, pätevyyttä, monipuolisuutta ja innovatiivisuutta. Yhteenvetona voisi sanoa, että me tarvitsemme kaikki enemmän hallinnollisen ajattelun sijasta asiakasajattelua. (Vi behöver gå från förvaltnings tänkande till ny tänkande).

Perjantain ns. suuri luento liittyi maailman ja yhteiskunnan tilaan ([Blir världen bättre? En faktabaserad världsbild](#)). Professor Hans Rosling berättar genom fantastiska diagram och egenkonstruerat faktabaserat statistikprogram om världen och dess utveckling. I OECD-länder talar vi ofta om vi och dom. De i våra ögon utvecklade länderna får beteckningen "dom". Hans Rosling visade genom sina bilder och stor berättarkonst att detta är direkt felaktigt. Han visade att länder som Vietnam har en mycket hög utbildningsnivå och att medellivslängden ökat högst avsevärt under de senaste årtionerna. Ett annat intressant exempel är Iran. Iran är grannland med Afganistan där kvinnorna föder många barn. I Iran föder genomsnittskvinnan ungefär lika många barn som i västvärlden. Vi har förutfattade meningar om hur vår värld är beskaffad och hur vi lever kvar i förlegade synsätt på vår omgivning. Rosling lyckades med sin föreläsning slå "knock out" på denna föreställning och i en komplex värld finns inte vi och dom. Det finns bara vi.

([Paraneeko maailma? Tosiasioihin perustuva maailmankuva](#)). Professori Hans Rosling kertoo fantastisten kaaviokuvien ja tosiasioihin perustuvien tilasto-ohjelmien avulla, joita hän oli itse laatinut, maailmasta ja sen kehityksestä. OECD-maissa puhutaan usein "meistä" ja "heistä". Meidän silmissämme kehittymättömät maat saavat määritelmän "he". Hans Rosling näytti kuvilla ja suurella kertomataidolla että tämä on suorastaan virheellistä.

Hän näytti että mailla kuten Vietnamilla on hyvin korkea koulutustaso ja että keskimääräinen elinaika on noussut huomattavasti viimeisten vuosikymmenien aikana. Toinen mielenkiintoinen esimerkki on Iran. Iran on Afganistanin naapurimaa missä naiset synnyttävät monta lasta. Iranissa keskivertonainen synnyttää suunnilleen yhtä monta lasta kuin länsimaissa. Meillä on ennakkoluuloisia mielipiteitä siitä miltä maailma näyttää ja meillä on ympäristöömme nähden vanhentunut näkökanta. Rosing onnistui esitelmällään lyödä "knock out" tälle näkemykselle. Monimutkaisessa maailmassa ei ole "meitä" ja "heitä". On vain "meitä".

Verrattuna suomalaisiin opintopäiviin ero oli huomattava. Suomessa puhutaan yleensä opintopäivillä rahasta ja rakenteista, mutta Ruotsissa puhutaan arvoista, laadusta, tulevaisuuden odotuksista ja yleensä kaikesta muusta paitsi rahasta. Lisäksi suomalaiset opintopäivät perustuvat johonkin ajankohtaiseen asiaan, kun sen sijaan Ruotsissa korostuu yhteisöllisyys ja sosiaalinen pääoma. Huomattava ero on myös siinä, että vammaiset ovat luonnollinen osa yhteiskuntaa ja opintopäiviä. Olen ollut nyt kolmissa perättäisissä opintopäivissä ja jokaisessa niissä vammaisuus on noussut vahvasti, mutta myönteisesti esille.

Erot opintopäivissä näkyvät erityisen selvästi iltaohjelmissa. Suomessa mennään ministerin puheille ja sen jälkeen kaikki leviävät ympäri kaupunkia. Ruotsissa syödään yhteinen juhla-ateria laadukkaan ohjelman saattelemana. Kukaan ei karkaa mihinkään, vaan ollaan yhdessä ja kerätään voimia tulevaan.

Terveet elämäntavat, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, syrjäytymisen ehkäisy ja yleensä ennaltaehkäisevä työ. Suomessa nämä asiat eli laaja-alainen hyvinvointipolitiikka on nyt POP. Sen sijaan Ruotsissa ei näihin vielä kiinnitetty paljoakaan huomiota. Kyllä ne joissakin sivulauseissa nousivat esille, muttei läheskään niin vahvasti kuin Suomessa. Uskoisin tämän johtuvan ensinnäkin siitä, että taloudellinen tilanne on huomattavasti vahvempi Ruotsissa kuin Suomessa. Toinen syy on se, että asia on niin luonnollinen, ettei sitä tarvitse erityisesti nostaa esille.

Jussi Salminen, sosiaali- ja terveysjohtaja Kokkolasta